

ГАЛИНА ПЕТРУК

(Полтава)

ІНТЕРНЕТ ЯК ДЖЕРЕЛО ПОПОВНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Ключові слова: неологізм, Інтернет, економіка, роздрібна торгівля, підприємець, компанія.

Англійська мова, як й інші мови, не могла не відреагувати на зміни у суспільному житті її носіїв, викликаних повсякчасною модернізацією життя у ХХІ сторіччі. Якщо в 90-ті роки минулого століття основними джерелами мовних інновацій були політика та засоби масової інформації, то тепер словотворчі процеси найактивніше відбуваються в тих сферах життя, що перебувають під впливом мікросоціальних чинників, а саме Інтернету, який швидко й різнобічно висвітлює всі суспільно-економічні та політичні процеси життя людей.

Питанню еволюційних процесів у мові присвячено низку наукових праць, серед яких дослідження О.С.Кубрякової, Ю.О.Жлуктенка, М.Д.Степанової, Ю.А.Зацного та багатьох інших. Аналіз їхніх робіт свідчить про необхідність ретельнішого дослідження умов та способів швидкого виникнення й поширення економічних «інтернет-неологізмів» як актуальної проблеми сучасного англійського словотвору.

Інформаційна революція на початку нового сторіччя сьогодні є найвпливовішим чинником поповнення словникового складу сучасної англій-

ської мови. З поширенням глобальної Інтернет-мережі пов'язана найбільша кількість лексико-фразеологічних новоутворень останніх років, особливо в галузі економіки.

Інтернет вважається частиною простору, яку вчені називають «інформаційною екологією» [6]. Під цим терміном розуміють нову «систему людей, процесів, цінностей і відповідних технологій». Згідно з цим визначенням головною відмінною рисою сучасної людини є її «інформоядерність». Тобто одним з важливих складників існування сучасного суспільства є щоденне «споживання» надзвичайної кількості інформації. Тому в сучасній англійській мові людину часто стали називати неологізмом *informavore* [6] (слово, похідне від назв тварин з точки зору джерел їхнього харчування – *carnivore*, *herbivore*).

З поняттям «інформоядерності» пов'язаний і ряд інших новоутворень, як-от словосполучення: *information food chain*, *information forager*, *information forage*, *information foraging*. У своїй семантиці вони повторюють біологічну аналогію, що міститься в неологізмі *informavore*. Так, нове сполучення *information foraging* позначає пошук інформації способами, що використовуються тваринами для добування їжі: «*Information foraging theory ...views humans as informavores, seeking information from our invironment*» [1].

Як відомо, сучасне західне суспільство називають «суспільством знання» (*knowledge society*). У той же час виникло сполучення *knowledge gap* (інформаційна прірва), яке найчастіше використовується для відображення розриву в знаннях між західним і східним світами: *becoming a knowledge society will require laws to guarantee freedom of expression* [2].

Узагалі лексико-фразеологічні й семантичні нововведення, пов'язані з Інтернетом, розкривають як переваги інтернетизації, так і її недоліки. Цей вплив особливо відчувається в економіці. Перш за все, були створені численні неологізми для позначення концептів «інтернет-економіки». У 2000 році виникло слово *dot-com*, що вживається для позначення фірми, яка здійснює свою комерційну діяльність лише через Інтернет. Цікавим є те, що це слово може вживатися як іменник (приклад наведено вище), так як прикметник «інтернетівський, пов'язаний з Інтернетом».

Цей новий термін став основою для багатьох похідних: *dot-commer* (*dot-commie*) – «підприємець, що здійснює комерційну діяльність через Інтернет; робітник інтернет-компанії», *dot-com economy* – «економічна інтернет-діяльність», *dot-com world* – «світ організацій, що функціонують в Інтернеті», *dot-com boom*, *dot-com revolution* – «бум інтернетівської економіки, інтернетівська революція в економіці», *dot-com era* – «ера інтернетівської економіки». Відзначимо, що неологізм *dot community* – «місце зосередження фірм, що здійснюють свою діяльність через Інтернет» – створений за принципом лексичної економії (*dot-com community = dot community*).

Цікаво, що поняття «компанія, що здійснює свою комерційну діяльність через Інтернет», відображається шляхом «синонімічної поліномізації», тобто з використанням декількох синонімічних слів або словосполучень: *dot-com*, *dot-net*, *netco*, *online comlany*, *Internet firm*. За аналогією з *online company* виник неологізм *offline company* для позначення традиційних «неінтернетівських» фірм. Цей же принцип використання синонімів для позначення одного й того ж поняття використаний і для такого нового явища, як «інтернет-підприємці» – люди, які займаються підприємницькою діяльністю через Інтер-

нет. Потрібно відзначити, що таких синонімів уже чимало: *cyber-entrepreneur, e-entrepreneur, entrepreneurd, online entrepreneur, ontrepreneur*.

Починаючи з кінця минулого сторіччя, в США зафіксоване масове збагачення бізнесменів, які працюють через Інтернет. Саме тоді почало поширюватися словосполучення *sudden wealth syndrome* й виникли чимало неологізмів зі значенням «розбагатіти за допомогою Інтернету»: *dot-snot, det-rich-click, millionerd, sneaker millionaire*. У той же час з'явилися неологізми для позначення «випадкових мультимільярдерів» – *accidental zillionaires*.

На початку ХХІ століття ейфорія з приводу швидкого збагачення через Інтернет стала потроху вгавати. Більшість інтернет-мільйонерів виявилася такими лише на папері, адже всі їхні статки склалися з акцій інтернет-компаній. В англійській мові негайно з'явилося нове словосполучення за аналогією із *sudden wealth syndrome* – *sudden loss of wealth syndrome* – для позначення розчарування й депресії людей, які внаслідок швидкого зникнення віртуальних компаній утратили свої «мільйони». Сплеск «інтернет-економіки» виявився «бульбашкою» (*Internet bubble*), що луснула: *The bursting of the Internet bubble – widely described as the greatest financial speculation in history – has left some investors severely chastened* [4].

Багато інших інновацій також відображають негативні наслідки «віртуальної революції», наприклад, масові банкрутства. Неологізми *dot bomb, dot-goner sneaker-up* позначають інтернетівську фірму, що збанкрутувала. *Dot-coms have turned into dot-bombs. The stock market slump began turning dot-coms into dot-goners* [3]. Явище масового банкрутства також описує словосполучення *dot-com death watch*. Ідіома *to get the pink-slip* має значення «отримати повідомлення про звільнення», як наслідок, фразеологізм *pink slip party* – «вечірка колишніх підприємців і службовців інтернет-компанії» – виник у зв'язку з масовими звільненнями «віртуальних службовців».

Віртуальна мережа створила величезні можливості для розповсюдження різноманітних товарів, замовлення й оплати послуг через Інтернет. Зараз можна впевнено сказати, що цей порівняно новий вид торгівлі справляє значний вплив не лише на економіку західного світу, а й на всі аспекти життя сучасного західного суспільства. З «електронною» торгівлею співвідносяться десятки нових слів і словосполучень: *cybercommerce, cybershop, e-shopping, electronic shopping, electronic commerce, Internet shopping* – для позначення власне «інтернет-торгівлі»; *d-commerce, t-commerce, v-commerce* – для позначення різновидів «електронної торгівлі»; *cybercash, cybermoney, cybercurrency, e-cash, e-money, virtual money, beenz, flooz, e-gold, idollars* – для позначення поняття «електронні гроші»; *cybermall, cyberplaza, cybershop, E-mall, electronic shop, E-partment, virtual store* – для номінації «електронних» магазинів та торгових центрів.

Крім того, для позначення роздрібної торгівлі через Інтернет були створені не лише такі слова, як *e-retail, e-retailer, e-retailing*, а й їхні більш скорочені варіанти – *e-tail, e-tailing, e-tailer*: *These days, much of the hype about Internet shopping has died down as the stock prices of e-tailers have cratered* [2].

Створення скорочень, подібних до наведених вище (*e-cruiter, e-cruitment* скорочено від *e-recruiter, e-recruitment* – «електронний підбір кадрів», *e-partment* – скорочено від *e-department* – «електронний універмаг»), стає можливим завдяки наявності графеми «e» у складі слова. Під час скорочення слова ця гра-

фема залишається, але тепер у вигляді аббревіатури, й починає виконувати функцію словотворчого елемента.

Впроваджуючи систему грошових розрахунків через Інтернет, носії англійської мови придумали й увели в обіг слова, створені за допомогою тієї ж графеми «e»: *e-wallet* або *e-purse*, що позначають комп'ютерну базу даних чи сайт з інформацією про стан грошових рахунків певної людини.

Користуючись таким «електронним гаманцем», людина може дізнатися про стан свого рахунку й сплатити за придбані товари чи послуги через Інтернет.

У 2003 році офіційні статистичні дані свідчили про те, що в західних країнах майже 50% комерційних угод проводилися безготівковим способом і третина всіх придбаних товарів та послуг оплачувалася за допомогою «електронних» грошей. Можна впевнено стверджувати, що зараз більша частина всього населення США користується послугами «інтернет-крамниць».

Віртуальним аналогом «матеріального» торговельного підприємства, яке позначається новоутворенням *bricks-and-mortar* (BAM), є комерційна компанія, що називається *dotbam*: *The report says online retail is strong in many industry categories, including computers, autos, books, sporting goods and catalog sellers. What's significant is that many analysts predicted a sharp drop after the Christmas season. But that didn't happen, which is welcome news for surviving e-tailers and downright encouraging for dotbams stepping up their Web efforts* [3].

Потрібно наголосити, що такі зміни в лексичному складі англійської мови щодо позначення віртуальних економічних новоутворень зумовлені цілком реальними економічними процесами, як-от стиранням межі між віртуальними та «матеріальними» підприємствами й фірмами, оскільки реальні компанії поряд із традиційними «матеріальними» формами діяльності починають застосовувати «електронні». Такі підприємства отримали назву *clicks and bricks, clicks and mortar*. Більш того, виникає категорія торговельних фірм, які, судячи з їхньої назви (*tri-channel*), мають три канали здійснення своєї діяльності: через звичайні магазини, шляхом «прямого каталогового» продажу та через Інтернет.

Таке розмаїття способів придбання товарів та послуг одразу відобразилось у мові словосполученням *multi-channel shopping*: *Multi-channel shopping – offering consumers the option to shop online, by catalogue or at a retail outlet – is the new buzzword and Ms. Reisman uses it frequently* [7].

Широкі можливості використання Інтернету в галузі торговельної діяльності привели до виникнення ще більшої кількості комерційних підприємств і, як наслідок, нових аббревіатур, що їх позначають: *B2B* (*business-to-business*), *B2C* (*business-to-consumer*), *B2B2C* (*business-to-business-to-consumer*), *C2C* (*consumer-to-consumer*), *C2B2C* (*consumer-to-business-to-consumer*), *B2E* (*business-to-employee*), *P2P* (*producer-to-producer, person-to-person*).

Такі новотвори є особливим типом аббревіатур з використанням цифри «2» завдяки її омофонії з прийменником «to». Популярність цих аббревіатур зумовила виникнення неологізму *X2Y*, своєрідної словотворчої моделі для створення інновацій у значенні «електронний продаж» [5].

Бурхливий розвиток різноманітних видів «електронних» торговельних підприємств привів до введення офіційної посади чиновника, відповідального за розвиток електронної торгівлі й нагляд за компаніями, що нею за-

ймаються. Ця посада отримала назву *e-envoy*: *Steve March of the Office of the e-Envoy told an e-government conference last month that so far about 70% of government services can be accessed via the Internet* [2]. Згаданий вище чиновник виконує свої обов'язки під наглядом *e-minister* – «електронного міністра», який, у свою чергу, працює в *e-government* – «електронному уряді», повноваження якого постійно розширюються.

Наприклад, платники податків на заході тепер мають можливість надсилати свої декларації про прибутки в електронному вигляді. Це суттєво прискорює й полегшує процедуру збору податків. Завдяки цій процедури з'явилися такі інновації: *to e-file, e-filing: Filling your income tax returns electronically won't make you taller, stronger or better looking. But if receiving your tax refund makes you happy, e-filing could hasten the joyous event. Tax-payers who e-file get their refunds in three weeks, vs. up to six weeks for a paper return, according to the Internal Revenue Service* [1].

Проаналізувавши сучасну літературу й дослідивши в ній процеси формування й особливості вживання лексичних економічних новоутворень, пов'язаних з Інтернетом, ми зробили висновок, що швидкість їх виникнення й поширення надзвичайно висока.

Крім того, характерною рисою сучасного англійського словотвору в галузі «інтернет-економіки» є широке використання принципу «поліномінації», що зумовлене ускладненням природи певних економічних понять, а також масовим поширенням використання інтернетівських економічних термінів, професіоналізмів, сленгізмів і жаргонізмів, раніше відомих лише певному колу людей.

Спираючись на результати проведеного дослідження, слід сказати, що в окрему категорію англійських «інтернет-економічних» неологізмів потрібно виділити так звані «словотворчі інновації», що втілюються в словотворчих елементах, що раніше не використовувались.

Таким чином, різноманітність способів утворення й аспектів уживання нових економічних термінів, пов'язаних з Інтернетом, в умовах інтенсивного розвитку нових галузей західної економіки, зокрема віртуальної, дає підстави очікувати зростання кількості й варіативності економічних неологізмів.

Крім того, ретельного дослідження потребують й інші лексичні новоутворення, пов'язані з тими аспектами суспільного життя, які останнім часом підпали під сильний вплив Інтернету, як-от: сучасні екологічні проблеми, політичні процеси й повсякденне життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Adams J. Breaking the Chain / J. Adams // On Earth. – 2003. – Vol. 25, № 2. – P. 4.
2. Asante M Erasing Racism: The Survival of the American Nation / M. Asante. – Washington : Prometheus Books, 2003. – 294 p.
3. Beatty J. Colossus: How the Corporation Changed America / J. Beatty. – New York : Broadway Books, 2001. – 312 p.
4. Belsie L. Eyeing the Costs of the Tech Boom / L. Belsie // The Christmas Science Monitor. – 2002. – Dec. 23.
5. McFredries P. Archives / P. McFredries // <http://www.logophilia.com/WordSpy>. – 2008. – Jan. 21.
6. Nardi B. A. Information Ecologies: Using Technology With Heart / B. A. Nardi, V. L. O'Day. – Cambridge, MA : MIT Press, 1999. – 293 p.

7. *Cruver B.* Anatomy of Greed. The Unshreded Thruth from an Enron Insider / B. Cruver. – New York : Carrol and Graff, 2002. – 332 p.

8. *Chatsky J.* Guarding Your Identity / J. Chatsky. // Time. – 2003. – Sept. 15. – P. 90.

ГАЛИНА ПЕТРУК

ИНТЕРНЕТ КАК ИСТОЧНИК ПОПОЛНЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ СОВРЕМЕННОГО АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

На материале современных английских периодических и экономических изданий проанализированы наиболее распространенные способы образования и употребления экономической терминологии, связанной с Интернетом.

Ключевые слова: неологизм, Интернет, экономика, розничная торговля, предприниматель, компания.

GALINA PETRUK

INTERNET AS A SOURCE OF ECONOMIC TERMINOLOGY REPLENISHMENT IN MODERN ENGLISH

The most widely spread ways of formation and usage of economic terminology, connected with the Internet, are analysed on the material taken from modern English periodical and economic literature.

Key words: neologism, Internet, economics, retail trade, businessman, company.

Одержано 2.11.2010 р., рекомендовано до друку 22.02.2011 р.